

Ett medfött sinne för moral?

MORALENS EVOLUTION: FÖRELÄSNING 4

Dagens föreläsning

1. Är vårt sinne för moral en produkt av det naturliga urvalet?

- Varför skulle ett sådant sinne ha varit adaptivt (i våra förfäders miljö)?

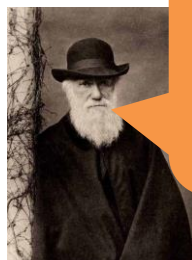
2. Hur utvecklades detta sinne?

- Projektion / objektifiering av emotioner

Ett sinne för moral?

- Med sinne för moral ("a moral sense") menar Joyce förmågan till moraliskt tänkande, förmågan att fälla moraliska omdömen; en känsla för rätt och fel, inklusive förmågan att känna skuld
- Har både kognitiva och emotionella aspekter
  - involverar både tänkande och emotioner
- Nära kopplat till samvete
  - Kopplingar som också Darwin gjorde

Any animal whatever, endowed with well-marked social instincts, the parental and filial affections being here included, would inevitably acquire a moral sense or conscience, as soon as its intellectual powers had become as well developed, or nearly as well developed, as in man.

Darwin i *The Descent of Man* (1879)

Moralisk nativism

- Joyces hypotes är att den mänskliga förmågan att fälla moraliska omdömen är medfödd
  - Han kallar denna uppfattning för moralisk *nativism*
- Den skall inte förväxlas med idén att det finns en unik "gen för moral" eller att det finns en speciell del av hjärnan vars enda funktion är att producera moraliska omdömen
- Vår moraliska förmåga bygger mest sannolikt på en användning av flera psykologiska mekanismer

Moralen som en adaption

- Tesen att moralen är medfödd är inte med nödvändighet kopplad till tesen att den är en adaption ...
- ... men Joyce argumenterar för att vår förmåga att fälla moraliska omdömen är en adaption
- Detta leder till frågan om vilka de evolutionära fördelarna med moraliskt tänkande var,
  - dess evolutionära *funktion(er)*

Tre frågor

1. **När utvecklades vårt sinne för moral?**
- Kort svar: Det kan inte ha uppstått innan språk
2. **Varför utvecklades vårt sinne för moral?**
- Kort svar: För att stärka vår motivation och beslutsamhet att handla i enlighet med våra åtaganden
3. **Hur utvecklades vårt sinne för moral?**
- Kort svar: Genom att modifiera våra emotioner, ge oss en tendens att projicera / objektifiera dessa

Moraliska omdömen ...

- ... uttrycker *både konativa attityder* (såsom gillande, förakt eller mer generellt att bekänna sig till en standard) *och* samtidigt **trosföreställningar** – de är också **håvdanden**
- ... gör anspråk på
- att ge **skäl** som är **oberoende av agentens önskningar och målsättningar**
- ... att ha en sorts auktoritet som **överskrider konventioner / institutioner**
- ... inbegriper föreställningar om **förtjänst** och **skuld**
- ... reglerar (främst) **interpersonella relationer**

- Joyce påpekar att vissa av dessa saker är observationer av generella drag hos mänskliga moralsystem medan andra förmodligen förtjänar statusen som konceptuella sanningar
- Han är tveksam till huruvida vårt begrepp om 'moral' är tillräckligt bestämt för att slutgiltigt avgöra detta
- Dock kan vissa saker vara "icke-förhandlingsbara"
- typ: "har det inte X så är det inte *moral*"

Moralens funktion

- Vad kan det ha funnits för praktiska fördelar med det här distinkta sättet att tänka?
- Hur kan en benägenhet att utvärdera sig själv och andra *i moraliska termer* ha främjat individens reproduktion och överlevnad?
- Joyce svar involverar *motivation*; idén att moraliska omdömen *stärker vår handlingsbenägenhet*

Motivation

- Att bedöma vissa handlingar i ett (positivt eller negativt) moraliskt ljus gör det mer sannolikt att vi utför eller avstår från dessa handlingar
- Att omfatta de moraliska omdömena "man bör göra X" och "Y är moraliskt förkastligt" gör oss mer benägna att göra X och att undvika Y
- Vårt moraliska samvete engagerar vår handlingsmotivation och stärker vår beslutsamhet att handla

Detta förutsätter inte internalism

- Den motivationella internalismen postulerar en (a priori) *nödvändig* koppling mellan moraliska omdömen och motivation
- Allt vi behöver anta här är att det råder en *kontingent*, psykologisk koppling
- *Typiska* moraliska omdömen inbegriper motivation (vilket även en externalist kan hålla med om)

Reciprocitet

- Men – givet att ett moraliskt samvete stärker vår motivation och beslutsamhet – varför var *detta* evolutionärt gynnsamt?
- Och varför räckte det inte med pro-sociala tendenser + vanligt praktisk förnuft? Varför behövdes moraliskt tänkande?

- Att kunna dra nytta av de fördelar som ömsesidigt samarbete kan frambringa kan knappast överskattas
- Reciprocitet innebär att en individ hjälper en annan individ med förväntningen att få hjälp i gengäld
- "You scratch my back, I'll scratch yours"

- Men vi såg också att reciprocitet öppnar upp för möjligheten att "fuska"!
- Spelteoretisk modell : "fångarnas dilemma"
  - I ett enstaka sådant spel: oavsett vad den andre gör så är det mest gynnsamt för dig att inte samarbeta
  - Även i upprepade spel så kan det finnas en frestelse att försaka en *långsiktig* vinst till fördel för *kortsiktig* vinning (viljesvaghet)

- Tänk dig att du är en av två bönder som brukar hjälpa varandra att skörda
- När den andre hjälpt dig att skörda, och du har ditt på det torra, varför hjälpa henne tillbaka?
- Även om du inser att du kan gå miste om framtida samarbete och att ditt rykte kan dras i smutsen så finns ändå en frestelse att inte samarbeta

- Vår förmåga att kalkylera långsiktigt är ofta inte tillräckligt pålitlig för att stå emot sådana frestelser
- Och även om du skulle känna *sympati* för din granne så är vår sympati ofta för flyktig för att tillförlitligt driva oss till handling
- Här kan ett moraliskt omdöme "Man *måste* hjälpa dem som hjälpt en själv vare sig man vill eller inte" bidra till beslutsamheten att samarbeta

- Låt säga att du ger in för frestelsen att ligga hemma på soffan istället för att gengälda den hjälp du fått
- Om du skulle sakna ett moraliskt samvete då kan du visserligen känna *besvikelse* över att du *skadat* någon annan
- Men du skulle inte kunna känna någon *skuld*, för det kräver tanken att du *gjort dig skyldig till en överträdelse*

-
- Utan ett moraliskt samvete så skulle du kunna veta att du gjort någonting som *ogillas* av andra, men inte att din handling var *orättvis*, någonting som *bör* ogillas
  - Och du skulle kunna känna rädsla och oro över att du *risikerar* att blir straffad men du skulle inte kunna anse att du *förtjänar* det
  - Om du hade kunnat känna skuld hade du kunnat anse att du borde *gottgöra* och kanske bli förlåten

Ett "socialt kontrakt"

- Att signalera till andra att du omfattar ett moraliskt omdöme, "Det vore fel av mig att göra X", signalerar att du är förbunden till att inte göra X ...
- ... samt att om du gjorde X så godkänner du att det vore rätt att du blev straffad
- Att signalera till andra att du är förbunden till vissa principer gör att du ges fler möjligheter till ömsesidigt nyttigt samarbete

Från emotioner till moraliska omdömen

- Men vi har sett att ogilla något är inte detsamma som att *fördöma* det
- Att vilja ha någonting är inte det samma som att anse att det är *eftersträvansvärt*
- Att inte acceptera något är inte detsamma som att tycka det är *oacceptabelt*
- Att ställa krav är inte att detsamma som att säga att det är någons *skyldighet* att ge dig det
- Hur kom vi att börja tänka i sådana termer?

Moraliska omdömens sociala karaktär

- Joyce pekar på att moraliska omdömen (även när riktade mot dig själv) är essentiellt kommunikativa
- Även när jag inte uttalar mitt moraliska omdöme så är jag medveten om att det är någonting som hypotetiskt skulle kunna användas för att *rättfärdiga* mina handlingar i andras ögon
- Detta till skillnad från rena gillanden och ogillanden

Emotioner

- Emotioner spelar en avgörande roll i vårt moraliserande
- Empiriska studier har t.ex. visat att emotionella center i hjärnan är inblandade när försökspersoner ombeds att fundera på moraliska dilemman
- Psykopati är knutet inte till någon brist i rationellt tänkande utan en emotionell brist

Projektion / Objektifiering

- Enligt Joyce så kan vi förstå denna övergång – vad det var som gjorde moraliskt tänkande möjligt – i termer av en "projektion" av emotioner
- Föregångare – David Hume: " 'Tis a common observation, that the mind has a great propensity to *spread itself on external objects* "
- *Förmodade* objektiva moraliska värden är *i själva verket* baserade på emotioner som den har som tror sig observera och reagera på sådana värden

[T]he distinct boundaries and offices of reason and of taste are easily ascertained. The former conveys the knowledge of truth and falsehood: the latter gives the sentiment of beauty and deformity, vice and virtue. The one discovers objects as they really stand in nature, without addition or diminution: the other has a productive faculty, and gilding or staining all natural objects with the colours, borrowed from internal sentiment, raises in a manner a new creation.

David Hume,
*An Enquiry
Concerning the
Principles of
Morals*

Analogi med det "patetiska" misstaget

- Ex. en viss svamp fyller oss med äckel-känslor
- Vi tillskriver egenskapen *att vara vidrig* till svampen
- Vi kan uppleva det *som om* svampen verkligen hade denna egenskap, men i själva verket är det "en sorts bild" av våra känslor som vi "läser in" i objektet

Mer formellt

1. Vi upplever moraliska egenskaper som en objektiv aspekt av verkligheten (fenomenologisk tes)
  2. Denna upplevelse har sitt ursprung *inte* i någon *perceptuell förmåga* utan i en *attityd* (t.ex. en önskan eller preferens) som är en subjektiv reaktion på det vi observerar och som ger upphov till upplevelsen i 1 (kausal tes)
- Det är fortfarande möjligt att vårt moraliska sinne upptäcker oberoende moraliska fakta och att emotion bara står i vägen
  - Men det finns ingen evidens för att människors sinne för moral skulle vara perceptuellt och känna av moraliska egenskaper i världen

Del 2:

5. Evolutionär etik och naturalism
- *Bör vi acceptera någon form av etisk naturalism?*
6. Evolutionära rättfärdiganden av moral
- *Kan en normativ etik ges en evolutionär grund?*
7. Evolutionära undermineranden av moral
- *Leder nativismen istället till moralisk skepticism?*

LUNDS
UNIVERSITET